

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce **V. B.**, zastoupeného JUDr. Milošem Slabým, advokátem se sídlem v Mohelnici, Nádražní 9, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení,** se sídlem v Praze, Křížová 25, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 7. 11. 2002,

takto:

I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení v Praze ze dne 7. 11. 2002 **se zrušuje** a věc se jí vrací k dalšímu řízení.

II. Žalovaná **je povinna** nahradit žalobci náklady řízení ve výši 3 650,- Kč do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku na účet JUDr. Miloše Slabého, advokáta se sídlem v Mohelnici, Nádražní 9.

Odůvodnění

Česká správa sociálního zabezpečení (dále jen žalovaná) rozhodnutím ze dne 7. 11. 2002, zamítla žádost žalobce o přiznání jednorázové peněžní částky podle zákona č. 172/2002 Sb., o odškodnění osob odvlečených do SSSR nebo do táborů, které SSSR zřídil v jiných státech (dále jen zákon č. 172/2002 Sb.), o kterou požádal jako osoba odvlečená. Svoje rozhodnutí odůvodnila tím, že účelem zákona č. 172/2002 Sb. je přiznat odškodnění pouze osobám, které byly odvlečeny sovětskými orgány z území Československa po podpisu Dohody o poměru mezi čs. správou a sovětským vrchním velitelem po vstupu sovětských vojsk na čs. území uzavřenou mezi ČSR a SSSR dne 8. 5. 1944. Žalobce nebyl z území

Československa odvlečen přímo sovětskými orgány do SSSR, ale nejdříve byl německou státní policií odvezen do Polska na kopání zákopů a poté obklíčen jednotkou ruských vojáků a odvezen jako zajatec do SSSR. Není proto osobou vymezenou v § 1 zákona č. 172/2002 Sb., takže tento zákon se na něho nevztahuje.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce u Vrchního soudu v Olomouci včas opravný prostředek, ve kterém uvedl, že nesouhlasí s konstrukcí podmínek pro přiznání nároku tak, jak je ve svém rozhodnutí uvádí žalovaná, neboť má za to, že splnil všechny zákonné podmínky pro vznik nároku na jednorázovou peněžní částku. Připouští, že byl do tábora v SSSR odvlečen až 6. 2. 1945, nikoliv již 13. 11. 1944, jak uváděl ve své původní žádosti, domnívá se však, že jeho žádost neměla být zamítnuta, ale mělo mu být přiznáno odškodnění za opravenou dobu.

Žalovaná ve svém vyjádření k opravnému prostředku nejprve provedla výklad pojmu „odvlečení“, a to s přihlédnutím k důvodové zprávě k zákonu č. 172/2002 Sb., přičemž dospěla k závěru, že odvlečení je akt, kterým byla určitá osoba proti své vůli přinucena opustit území, nad kterým vykonávaly československé orgány jurisdikci, tedy území osvobozeného Československa. Žalovaná dále poukazuje na rozdílné údaje týkající se okolností propuštění žalobce a v neposlední řadě též zmiňuje žalobcovu žádost o invalidní důchod z roku 1962, ve které žalobce uvádí, že od 6. 1. 1945 do 6. 2. 1945 konal vojenskou službu v německé armádě a od 6. 2. 1945 do prosince 1949 byl v zajetí v Rusku. Z údajů poskytnutých žalobcem žalovaná dovozuje, že tento byl umístěn v zajateckém táboře jako válečný zajatec. Navrhuje tedy, aby soud zamítl žalobu jako nedůvodnou.

Ze správního spisu, který soudu předložila žalovaná, vyplynuly následující podstatné skutečnosti:

Žalobce podal dne 10. 7. 2002 u České správy sociálního zabezpečení žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle zákona č. 172/2002 Sb. jako osoba odvlečená. V žádosti vylíčil bližší okolnosti odvlečení, kdy byl 13. 11. 1944 poslán kopat zákopy do Polska, tam byl obklíčen jednotkou Rusů a odvezen do pracovního tábora v SSSR, kde byl nucen zůstat až do 20. 12. 1949. Součástí správního spisu je dále rodný list žalobce, osvědčení o státním občanství z 29. 10. 1954, potvrzení velitele vojenského útvaru Sovětské armády o tom, že 19. 12. 1949 byl žalobce osvobozen z tábora pro vojenské zajatce a jede do místa svého trvalého pobytu, průkaz Dřívější válečný zajatec, částečná fotokopie pracovní knížky a fotokopie žádosti žalobce o invalidní důchod ze 4. 5. 1962, ve které žalobce uvádí, že od 6. 1. 1945 do 6. 2. 1945 vykonával vojenskou službu v německé armádě a od 6. 2. 1945 do prosince 1949 byl v zajetí v Rusku.

Protože daná věc nebyla skončena Vrchním soudem v Olomouci, u kterého bylo zahájeno řízení, do 1. 1. 2003, kdy nabyl účinnosti zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen s. ř. s.), věc byla předložena Nejvyššímu správnímu soudu s odkazem na ustanovení § 132, větu druhou, s. ř. s., podle kterého věci správního soudnictví, v nichž nebylo rozhodnuto do dne účinnosti tohoto zákona a v nichž byla dána věcná příslušnost k řízení vrchním soudům, převezme a dokončí Nejvyšší správní soud, a to dle ust. § 130 odst. 1 s. ř. s. v řízení podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s., tedy v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalované a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Podle ust. § 1 zákona č. 172/2002 Sb. se zákon vztahuje na občany České republiky, kteří jako českoslovenští občané byli odvlečeni do Svazu sovětských socialistických republik nebo do táborů, které měl Svaz sovětských socialistických republik zřízeny v jiných státech.

Podle ust. § 2 uvedeného zákona je osobou oprávněnou fyzická osoba, která splňuje následující podmínky: a) byla odvlečena do Svazu sovětských socialistických republik nebo do táborů, které měl Svaz sovětských socialistických republik zřízeny v jiných státech, b) v době odvlečení byla občanem Československa, c) je občanem České republiky, d) nebyla příjemcem nároků podle zákona Slovenské národní rady č. 319/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, e) nebyla pravomocně odsouzena pro zločiny směřující proti demokratickému Československu a nebyla osobou státně nespolehlivou podle zákona č. 128/1946 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o nárocích z této neplatnosti a z jiných zásahů do majetku vzcházejících.

Jak vyplývá ze shora uvedeného, provedenými důkazy bylo zcela najisto postaveno, že žalobce byl odvlečen do Svazu sovětských socialistických republik, a proto splňuje podmínku uvedenou v ust. § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 172/2002 Sb. Nejvyšší správní soud se neztotožňuje s výkladem citovaného ustanovení zákona tak, jak ho v odůvodnění rozhodnutí a ve vyjádření k žalobě provedla žalovaná, neboť takový výklad je nutno považovat za extenzivní, a proto nepřípustný, protože uvedený zákon v ustanoveních upravujících vznik nároku neobsahuje takové podmínky, které by tento způsob výkladu zákona opodstatnily. Nelze presumovat vůli zákonodárce vyslovením, že se citovaný zákon vztahuje pouze na osoby odvlečené z území Československa, když se tato podmínka v textu zákona vůbec neobjevuje. Zákon hovoří pouze o osobě odvlečené do SSSR, kterou žalobce bez jakékoliv pochyby je. Žalobce tedy prokázal splnění první z podmínek stanovených citovaným zákonem pro osobu oprávněnou a je na něm, aby v průběhu dalšího správního řízení navrhl na podporu svých tvrzení takové důkazy, z nichž bude patrno naplnění i dalších zákonem stanovených podmínek pro osobu oprávněnou dle § 2 odst. 1 zákona č. 172/2002 Sb.

Vzhledem ke shora uvedeným okolnostem musel Nejvyšší správní soud rozhodnutí žalované proto, že skutkový stav, který vzala za základ napadeného rozhodnutí, je v rozporu se spisy, v souladu s ust. § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s., bez jednání rozsudkem zrušit a věc jí vrátit k dalšímu řízení dle § 78 odst. 4 tohoto zákona. Na základě ust. § 78 odst. 5 s. ř. s. je žalovaná v dalším řízení vázána právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozhodnutí.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, větu první, s. ř. s., dle kterého má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Vzhledem k okolnosti, že žalobce měl ve věci plný úspěch, přísluší mu náhrada nákladů řízení dle § 11 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, ve výši 3 500,- Kč a náhrada hotových výdajů dle § 13 odst. 3 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve výši 150,- Kč za dva úkony právní služby.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku n e j s o u opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. 10. 2003

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu